

Város — részek

Önerős kívánságlista

Milyen más, mennyire különböző! A környezet nyugalmat áraszt, olyan meghitt! Ha egyéb miatt nem, hát azért, mert Hattyáson, Béke-telepen, Szentmihályteleken, Gyálaréten, Baktóban, Petőfitelepen „közelebb” élnek az emberek a természethez. A szegedi polgárok közül talán ők látják elsőnek a patlanó rügyeket, nekik tovább nyílik a virág, és a kakaskorékolást sem a tévéből ismerik. Kézenfekvő tények, jelek bizonyítják, nem a szokott városi életmód a töltésen kívül lakó szegedieké. Akik egyébként nagyon érzékenyek, amikor a különbözőséget firtatja valaki. Még mostanában is, amikor megállt végre az az urbanizációs órlék, amely csak és kizárólag művi környezetbe, leginkább betonkapitárákba hajította az embereket, szóval a telepiek még most is a vidékiséget látják a legérzékenyebbek. Szinte beléjük, és valljuk meg, belénk ivódott egyfajta előítélet, amelynek természetesen megvan a magyarázata.

Evtizedeken keresztül mást sem csináltunk, mint módszeresen degradáltuk a peremvárosrészeket: nincs ez, nincs az, egyáltalán semmi sincs azokban, csak kátyú és sár, meg trágyaszag. De, türelem elvtársak, a településpolitikai elvek előirányozták, a betonutat, a csatornát... A rügyfakadás, a házak előtt termő gyümölcsfák sosem voltak fontosak, csak az utatlatkeltés és hogy elhiggyék a telepí-
 öslakók, milyen elmaradottan, mekkora hátrányba élnek — majd a koncepció, az majd segít rajtuk... Az eredmény: nyakasak, sértő-

döttek elégedetlenek lettek az öslakók, a kiskertjeik földjét túró belvárosiak is kellőképpen finnyások. Hiszen az éppen aktuális településpolitikai koncepciókkal sosem azonosult senki, és az egyre kisebb összegű településfejlesztési alapból megvalósult ígéretek sem okoztak igazi örömet. Amikor pedig az elveket fölvaltotta a maréletszerűbb ökonomikus gondolkodásmód — ez a telepí-
 neknek mindinkább az önerőből való fejlesztés, fejlődés lehetőségét jelentette — akkor a kezdeti csodáltságot leküzdve oda jutottak, ezentúl rajtuk múlik, mi teljesül kívánságlistájukból.

A különbség, kétségtelenül nagy bel- és külváros között. Csak most már ezt nem divat hangoztatni, az utóbbi években rangsorba állított településfejlesztési célfeiadatok vannak. A sorrendet a legsürgősebb ügyek adják. Mint Mihályteleken és Gyálaréten a gázvezeték kiépítése, vagy Hattyáson és Ságvártelen az idén kezdődő csatornázás. Itt a Mozdony utcából, 10 milliós teherházassal indul a közművesítés, egy-egy családnak 100 ezer forint kiadást jelent. A csatorna, a legdrágább közmű, hiányzik nagyon például Mihályteleken is, ahol egy éve folyik vezetékből az ivóvíz. Két és fél év alatt készült el öreg Petőfitelepen a csatorna főgerincvezeték, amelyre „ráköthetik” a házakat. A külterületek végletes jellemzője, hol sok, hol kevés a víz. Mindenesetre a földes felszíni elvezetése csak a lakosság hozzájárulásával oldható meg.

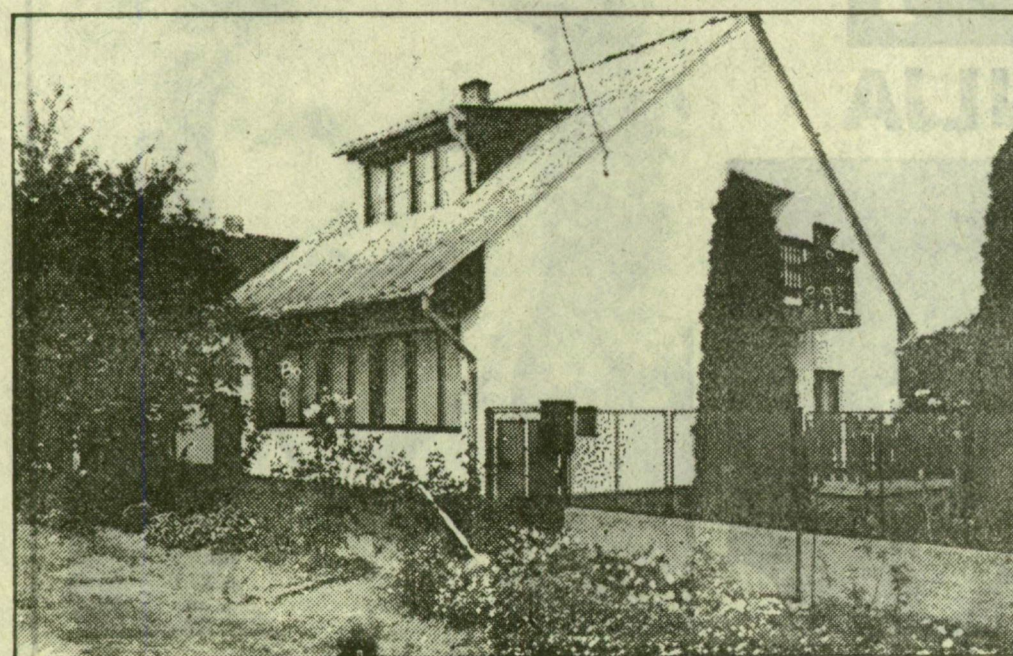
A külterületeken lévő utat több mint fele földes. A töb-

bi — víz, gáz, csatorna — közmű kiadásai miatt általában az utakra kevesebb jutott. A kocsitakat kohósallakkal próbálják járhatóbbá tenni, illetve ahol az már van, úgynevezett egysoros felületlezárást alkalmaznak. Petőfitelepen a nyíltszelvényű csatornaárkok ugyan csak elhanyagoltak voltak, idén négy utcát salakoztak, de az ugyanabba a lakóköz-
 zetbe tartozó Baktóban változatlanul egyetlen elfogadható út van. Járdalapot, homokot ingyen ad a tanács a lakóknak, ha vállalják, hogy lerakják.

Indulatok nélkül alig említhetők a külterületeket a várossal összekötő tömegközlekedési eszközök. Külön dossziék születtek az évek során Baktó, Petőfitelep, Szentmihálytelek megközelíthetőségéről, de nem tudtak megegyezni a hattyásiak, meg a gyáraiak sem a közlekedési vállalatokkal. Legújabbban a gyerekek, idősek, kerékpárosok számára életveszélyessé vált Algyói utat korlátozta a környéken lakók indulatát. A lakossági ellátás egyéb területei, nevezük telepi infrastruktúrájának, mindig másodlagosak voltak Szegeden. A telepí-
 pjelek mondják, az ő boltjuk — már ahol van — mindig később, és mindenből a maradékot kapja. Tehát, aki lehet, egyáltalán benn. Szegeden intéz el mindent: fodrászt, cipészt, még az irkát is ott veszi meg.

A manapság kitelepülőik realiták. Igaz, őket már senki sem hitegeti, bár, hiába is próbálkoznának. Életmódváltásuk tudatos és főképpen önerős.

Mag Edit

„A szegénység az, ha nem adhatok...”

Családi és ismeretségi körömben jó néhány nyugdíjas életvitelét van alkalmam megfigyelni. Nagy nyugdíj nincs közöttük, átlagban hater forintos körüli összeget várnak havonta a postástól. Őket még nem sorolnám az elesettek közé, akik ne tudnák megvenni naponta azt az egy zacskó tejet, pár deka felvágottat. No, nem a sonkásat és más „inyencségeket”. Ha több pénzük lenne, akkor sem ezt vásárolnák, nem ehhez szoktak. Egy-két világháborút, békebeli szegénységet megérvé, bennük él az ösztön, ha megtakarítani nem tudok, akkor az már a vég.

Jó részük élete munkájával megteremtette a minimális alapokat, van hol lakniuk. Havonta a pár száz forintokat a festésre, esetleg az épp most esedékes csatornázásra még összeszórólják. Az ár nem divatozni. Jó még az a cipő, amit egy-két éve félretettek.

Kati néni özevgy, a minimális nyugdíjából gazdálkodik, csak a szoba-konyha magánházában. A cserép nem alpesi, a szüette padlón PVC-szőnyeg, a bútorok a hatvanas évekből valók. „Megteszi ez már nekem, lelkem. Pár csirkét tartok a szűniban, vasárnaponként olyan szép sárga csirkelevest főzök, s hozzá kirántom a nagyja húsokat, hogy az unokák megnyalják a tiz ujjukat. Nekem ez a boldogság. No meg az, ha egy-két százast dughatok nekik, az egyik magnóra gyűjt, a másik biciklire. Apjuk, anyjuk dolgozik, keres, de a pénzüket elviszi a törlesztés, no meg a kocsit is kellett. Használt, nyolcvanezeret vettem, erre futotta. Az enniválom is spórolok. Olyan keréke kell már nekem, nem tudok semmiből annyit venni, hogy rám ne öregegyen.”

Sanyi bácsik falun élnek, a kertben megterem a zöldség, gyümölcs, s két-három disznót is hizlalnak. Az öregek etetik, gondozzák őket, a gyerekek, ha arra jár, hoz takarmányt a tápostól. A disznótört az öregeknél tartják. A gyerekek a részüket elviszik a mélyhűtőbe. Nagy haszon nincs rajta, de a házi íz, a „van hoz-

zányulni” érzése mellőz minden számítást.

Erzsi néni egyedül él. Asszonyos, statisztikai tény, a nők túlélnek bennünket. Panaszkodni még nem hallottam, lehet, hogy életében sem kért kölcsönt. Most is a fiánál van húszezer forintja, aki építkezik. Kamatról szó sem lehet, elég az ígéret: „Anyám, ha keil a pénz, azonnal visszakapod.” Hetvenöt évesen még jól bírja magát, hetente megvart egy ruhát, blúzt. Pár száz forint csurran-cseppen így a nyugdíjon felül: „Ez elég nekem a bolt-ra, a nagy bevásárlásra. Most is vettem dagadót, hasabot. Az a hat töltött káposzta kitart a héten. Nem mondom, hogy a szükség visz a munkára. Nem tudok a szobában tetlenül, egyedül ülni, olvasni is csak akkor szeretek, ha már kész a munkám.” Nagyvonalú is tud lenni, a kérek évfordulón vendéglőbe hívta a családját, életében először, s talán utoljára. „Kírtogott a hámból”. Az asztal alatt odacsúsztatott pénzből a vő fizette az ötezer forintot.

Terikének négy gyereke van, s vagy egy tucat unokája, s az édesanyját, aki közel jár a kilencvenhez, szintén ő gondozza. Mellette négyórás takarítást vállalt. A költségvetést csak így tudja összhangban tartani. Egész élete a munka, a küzdés. Ennyi gyerekből, unokából mindig akad, aki házasodik, netán válik. Átmenetileg ugyan hol húzhatná meg magukat pár hónapra, évre? — nála. Mikor nyugdíját pár száz forinttal emelik hálás, s nem érti az általa sosem látott pénzeken élők ugyan mitől idegesek. A mondását nem tudom felelni: „Aki a leginkább sír, panaszkodik, attól kell elvenni.” Kemény és igaz szavak. Az ember legalább önmaga erejében bízzon, még ha az fogytán is van. Ha vele beszélek, s teli vagyok gondokkal, problémával, elszégyellem magam. Megpróbálok tanulni tőle, hisz ha megérem, még én is lehetek nyugdíjas.

Tóth Szeles István

Elkészt japán, bágyadt napsütésben

Idegenforgalom és szatyorinvázió

Korábban szürkül, reggelként pedig olykor már csipős a levegő. Ez már nem a kedvteléses utazások szezonja. Seregestül nem látni már külföldieket. Bár idegen szavaktól visszhangzanak áruházak, üzletek, de a vendégforgalom klasszikus felfogása szerint a bevásárlók, sőt, feltétlenül más kategóriát alkotnak. A várossal ismerkedni szándékozók megfigyelték. Ezért is maradandóbb a néhány nappal ezelőtti utcai mozzanat: vasárnapi csöndes sétán csupa derű japán házaspár jön szembe velem a Belvárosban. Ohátatlanul bólogintok, derűs köszöntéssel, mint ismerősök, majd a messziről jött vándor tovább pásztázza videokamerájával a dóm környékét. Mintha ezzel a látvánnyal búcsúzna épp a nyár. Idegenforgalmi sommázatra ösztönöz.

Sátorváros kontra üdülőház

A kispénzüek vendéglátója a Szeged Tourist. Gondolnánk naivan, verkiészjárással, ha nem segítene a hivatalvezető Varga József árnyaltabb összegezője:

— Nagyot változott a világ. Tudom, ez elcsépett kifejezés, de számos jelét ténylegesen érezzük a vendégfogadásban. Először is, valóban értelmezhetjük, hogy az idegenforgalmi hivatal a belföldi, valamint az úgynevezett szocialista utasok elhelyezésére, ellátására szolgál. De az idén drasztikusan csökkent a hazai turistacsoportok látogatása, és lényegesen alábbhagyott a szocialista országokból is az érdeklődés. Jóllehet, összességében csak 10 százalékkal csökkent a szállásforgalom, az összes tényező figyelembe véve ennél lanyhábbnak mondhatnánk az évet, a késő-tavaszi, nyári szezon. Azért jellemzem így, mert a valutaforgalmat is hozzáveszem, amely jelzi a vendégek takarékosabb és rövidebb időtartamú jelenlétét. Ráadásul csak a csehszlovák fizetőeszköz vétele maradt meg. A tőkés bevétel korábban eladtuk, mióta a

hazai valutaellátás 50 dolláros szegénységi szintre csökkent, visszük a pénzt a bankba, közepárforlyamon, kisebb haszonnal. Konvertibilis valutáról szóltam, itt említem meg, hogy több nyugati vendég látogatott hozzánk. Összességében a mi szálláshelyeinkben majdnem 70 százalékos volt a külföldiek aránya az idén. Önmagában már ez sem egészséges, hiszen máshol ezt a nagyságrendet a hazai polgárok képviselik, s a maradék turista a külföldi. Jellemző erre az évre a sátras forgalom drasztikus visszaesése, ezzel párhuzamosan pedig megnőtt az érdeklődés az igényesebb, általában bérelt nyaralóházak iránt. A tranzitforgalom — a jugoszláv határintézkedések következtében és a (kelet)németek délkeleti utazásainak visszazuhanásával — elenyésző. Gazdasági szempontból összességében azt mondhatom: a nyár jobb volt, mint ahogyan tavasszal számítottuk, de rosszabb a tavaly eltervezettnél.

Szállodák: ide-ide!

A három szegedi hotel vendégmozgásának tendenciájáról a HungarHotels ön-

álló kirendeltségének vezetőhelyettese tájékoztat. Fekete Péter se nem bosszús, se nem örömtől áradó a májustól összegezett forgalom miatt.

— A Hungaria, a Royal és a Tisza Szállóban 10 százalékkal több szobát adtak ki nyáron. Némi kis öröm, de elégedettségre nem jogosít, hiszen a 2300-zal több kiadott szoba nem jelenti a tartózkodási időtartam növekedését. Vagyis, átlagosan két napig tartózkodnak a vendégek nálunk. A nyári hónapokban a szállodai helyek 66 százalékban voltak kihasználva. Valamivel kevesebb a nyugati utas, és maradandóan nagy számú a keleti, jórészt szovjet turistacsoport.

Sajnos, az utazási irodák által szervezett nyugati, jórészt német és osztrák csoportok is csak amolyan áttutatók Szegeden. A Pécs vagy Bugac irányából hozzánk látogatók program szerint éppencsak belekóstolnak a kínálatunkba. A hazai utazási irodák kevésbé képesek kilépni a megszokott bűvkörből, nehezebb váltaniuk. Gond olyan programot szervezniük, amelylyel nemcsak átutazóban tartják itt röpke időre a külföldit. A HungarHotels igyekszik kilépni a világból, tudatosabban keresve a kapcsolatokat német, svájci és osztrák utaztatókkal. A túraszervezők, utaztatással foglalkozó autóbustulajdonosok vásárára Kölnben már második éve vesznek részt. Rákényszerítik őket a realitások, hogy így is invitálják a külföldieket.

Becsei Péter